

ETIČKE SMJERNICE ZA IZDAVANJE ČASOPISA

Časopis *Kemija u industriji* izdaje Hrvatsko društvo kemijskih inženjera i tehnologa (HDKI). S ciljem poboljšanja sveukupne kvalitete časopisa, Izdavač je utvrdio sljedeće etičke smjernice:

UREDNIK

POBOLJŠANJE IZDAVAČKE ETIKE

Urednik treba aktivno tražiti mišljenja autora, čitatelja, recenzenata, članova *Uredničkog odbora*, *Izdavačkog savjeta* i *Međunarodnog izdavačkog savjeta* o poboljšanju časopisa. Dužnost je urednika podržavati inicijative koje će voditi što manjem kršenju akademskih pravila i upoznati istraživače s odredbama o izdavačkoj etici. Politiku časopisa prema potrebi treba preinačiti uzimajući u obzir nove stručne i znanstvene spoznaje o uređivanju i izdavanju časopisa te učinke politike časopisa na ponašanje autora i recenzenata.

ODLUKE O IZDAVANJU ČASOPISA

Urednik je odgovoran za odlučivanje o tome koji će od predanih radova biti objavljeni. Odluke treba donositi temeljem kriterija kvalitete i značaja članka za istraživače i čitatelje. Prilikom odlučivanja, urednik se može savjetovati s recenzentima, članovima *Uredničkog odbora*, *Izdavačkog savjeta* i *Međunarodnog izdavačkog savjeta*.

NEPRISTRANOST

Urednik treba ocjenjivati rukopise prema njihovom intelektualnom sadržaju bez obzira na rasu, spol, spolnu orijentaciju, vjerska uvjerenja, nacionalnu pripadnost, državljanstvo ili politička uvjerenja autora. Ocjenu članaka kod kojih se u ulozi autora pojavljuje urednik, zaposlenik Izdavača ili član uređivačkog odbora i uređivačkog savjetodavnog odbora treba obaviti na način kojim se osigurava nepristrana recenzija.

POVJERLJIVOST

Urednik i uređivačko osoblje ne smiju otkriti informacije o predanim rukopisima nikome osim autoru, recenzentima, potencijalnim recenzentima, ostalim uređivačkim savjetnicima i Izdavaču, i to na prikladan način.

IZNOŠENJE PODATAKA I SUKOB I INTERESA

- Urednik ne smije koristiti neobjavljene materijale iznesene u predanim rukopisima za vlastita istraživanja bez izričitog pisanog pristanka autora.
- Povlaštene informacije ili ideje stečene tijekom postupka recenzije moraju se čuvati kao povjerljive i ne smije ih se koristiti za osobnu korist.
- Urednik bi se trebao suzdržati od razmatranja rukopisa kada se nalazi u sukobu interesa zbog konkurencije, suradnje te drugog odnosa ili povezanosti s bilo kojim od autora, trgovačkih društava ili institucija povezanih s rukopisom.
- Urednik bi trebao zatražiti od svih sudionika prijavljivanje bitnih konkurentskih interesa te objavljivanje ispravke ako su konkurentski interesi otkriveni nakon objavljivanja. Ako je potrebno, treba poduzeti ostale primjerene mjere, kao na primjer objavljivanje opoziva ili izražavanje zabrinutosti.

SUDJELOVANJE I SURADNJA U ISTRAGAMA

Urednik treba poduzimati razumne mjere u slučaju etičkih pritužbi povodom predanog rukopisa ili objavljenog rada, u suradnji s Izdavačem. Te se mjere odnose na kontaktiranje autora rukopisa ili objavljenog rada i pristupanje pritužbama ili tvrdnjama s dužnom pažnjom, ali mogu obuhvaćati i daljnje obraćanje nadležnim institucijama i akademskoj zajednici te ako izostane reakcija na pritužbu, treba objaviti ispravku, opoziv, izražavanje zabrinutosti ili drugu prikladnu reakciju. Svaki prijavljeni slučaj neetičkog ponašanja mora se istražiti, čak i ako se otkrije više godina nakon objavljivanja.

ČLANOVI UREDNIČKOG ODBORA, IZDAVAČKOG SAVJETA I MEĐUNARODNOG IZDAVAČKOG SAVJETA

Izdavač će osnovati urednički odbor, izdavački savjet i međunarodni izdavački savjet sastavljen od članova s primjerenom kvalifikacijom, koji mogu aktivno pridonijeti razvoju i dobrom upravljanju časopisom.

Zadatci i dužnosti članova uredničkog odbora, izdavačkog savjeta i međunarodnog izdavačkog savjeta su:

- podržavanje i promoviranje časopisa,
- predrecenziranje i recenziranje predanih radova za objavu u časopisu,
- traženje najboljih autora i najboljih radova te aktivno poticanje predavanja radova u časopis,
- prihvaćanje pisanje uvodnika, recenzija i komentara na radove u području njihove specijalizacije,
- sudjelovanje i doprinos sastancima članova uredničkog odbora (prisustvo na sastancima nije obvezno za članove izdavačkog savjeta i međunarodnog izdavačkog savjeta).

Urednik je dužan:

- konzultirati se s članovima uredničkog odbora, izdavačkog savjeta i međunarodnog izdavačkog savjeta najmanje jednom godišnje kako bi prikupio njihova mišljenja o vođenju časopisa,
- obavijestiti ih o promjenama u politici časopisa i prepoznati buduće izazove.

AUTORI

STANDARDI IZVJEŠTAVANJA

Autori izvornih istraživanja trebaju predstaviti precizan izvještaj o obavljenom poslu kao i objektivnu raspravu o njihovom značaju. Osnovni podatci trebaju biti precizno predstavljeni u radu. Rad treba sadržavati dovoljno detalja i referencija kako bi se drugima omogućilo provjeravanje rada. Prijearne ili namjerno iznesene netočne tvrdnje predstavljaju neetično ponašanje i nisu prihvatljive. Prikazi i stručni članci također trebaju biti precizni i objektivni, a radovi koji obuhvaćaju stavove uredništva trebaju biti jasno naznačeni.

PRISTUP PODACIMA I ČUVANJE MATERIJALA

Autore se može zatražiti da pruže temeljne podatke u svezi s radom za potrebe uredničke recenzije i oni trebaju biti spremni omogućiti javni pristup takvim podacima, ako je to moguće, te čuvati takve podatke razumno vrijeme nakon objavljivanja.

IZVORNOST I PLAGIJATI

Autori se trebaju potruditi napisati u potpunosti izvorni rad, a ako su koristili rad i/ili riječi drugih, precizno prenijeti citiranja ili navođenja. Plagijati u svim oblicima predstavljaju neetičko izdavačko ponašanje koje nije prihvatljivo.

Plagijati se pojavljuju u mnogo oblika, od "podvaljivanja" tuđih radova kao autorovih vlastitih, prepisivanja ili parafraziranja bitnih dijelova tuđih radova (bez navođenja izvornih autora) do prisvajanja rezultata tuđih istraživanja.

VIŠESTRUKA ILI ISTOVREMENA OBJAVLJIVANJA

Autori ne bi trebali predavati za izdavanje rukopise koji opisuju isto istraživanje u više časopisa ili primarnih publikacija. Istodobno predavanje istog rukopisa u više časopisa predstavlja neetično ponašanje u izdavaštvu i nije prihvatljivo.

Autor ne bi smio predavati na razmatranje ranije objavljeni rad u drugi časopis. Objavljivanje nekih vrsta članaka (npr. prijevoda) u više od jednog časopisa ponekad je opravdano, pod pretpostavkom ispunjenja određenih uvjeta. Autori i urednici dotičnih časopisa moraju dati suglasnost za sekundarno objavljivanje koje se može temeljiti na istim podacima i tumačenje primarnog dokumenta. Primarna referencija mora biti citirana u sekundarnom izdanju.

NAVOĐENJE IZVORA

Uvijek je potrebno ispravno navesti rad drugih osoba. Autori bi trebali citirati izvore koji su bitno utjecali na sadržaj istraživanja i rukopisa. Informacije koje su dobivene privatno, primjerice u razgovoru, korespondencijom ili u raspravi s trećim osobama ne smiju se koristiti ili prenijeti bez izričitog, pisanog dopuštenja izvora. Informacije dobivene tijekom obavljanja povjerljivih usluga, kao što je primjerice recenziranje rukopisa ili prijava projekata za financiranje ne smiju se koristiti bez izričitog pisanog odobrenja autora rada koji je bio predmet tih usluga.

AUTORSTVO RADOVA

Autorstvo treba ograničiti na osobe koje su znatno doprinijele koncepciji, osmišljavanju, izvršenju ili interpretaciji istraživanja. Sve osobe koje su značajno doprinijele trebale bi biti navedene kao koautori. Ukoliko postoje druge osobe koje su sudjelovale u nekim bitnim aspektima istraživačkog projekta, treba ih spomenuti ili navesti da su dali doprinos.

Autor koji prijavljuje rad treba se pobrinuti da su svi stvarni koautori potpisani te da nisu kao koautori potpisani oni koji nisu stvarno sudjelovali u pisanju rada, kao i da su svi koautori vidjeli i odobrili konačnu verziju rada te da su pristali na predavanje rada na objavu.

IZNOŠENJE PODATAKA I SUKOB INTERESA

Autori bi u svojim rukopisima trebali objaviti svaki financijski ili drugi bitan sukob interesa koji bi mogao utjecati na rezultate ili interpretaciju njihovih rukopisa. Svi izvori financijske potpore istraživačkom projektu trebaju biti navedeni.

Primjeri mogućih sukoba interesa koji trebaju biti objavljeni uključuju zaposlenje, konzultacije, vlasništvo dionica, honorare, plaćene stručne iskaze, prijavu i registraciju patenata te darovnice ili ostale izvore financiranja. Potencijalni sukob interesa trebao bi biti objavljen u najranijoj mogućoj fazi.

OSNOVNE POGREŠKE U OBJAVLJENIM RADOVIMA

Kada autor otkrije značajnu pogrešku ili netočnost u svojem objavljenom radu, njegova je obveza bez odgode obavijestiti urednika ili izdavača te surađivati s urednikom kako bi opozvali ili ispravili rad. Ako urednik sazna od treće osobe da objavljeni rad sadrži značajnu pogrešku, obveza je autora bez odgađanja opozvati ili ispraviti rad ili pružiti uredniku dokaze o ispravnosti izvornog rada.

RECENZENTI

DOPRINOS UREDNIČKIM ODLUKAMA

Recenzent pomaže uredniku u donošenju uredničkih odluka i putem komunikacije urednika s autorima također može pomoći autorima u popravljivanju rada. Recenzija je nužan sastavni dio formalne znanstvene komunikacije i zauzima središnje mjesto u znanstvenoj metodi. Časopis dijeli rašireno stajalište da svi znanstvenici koji žele doprinijeti objavljivanju imaju obvezu sudjelovati u recenziranju.

PRAVODOBNOST

Odabrani recenzent koji smatra da nije kvalificiran recenzirati istraživanje opisano u rukopisu ili zna da neće biti u mogućnosti pravodobno izraditi recenziju, treba obavijestiti urednika i izuzeti se iz recenzentskog postupka.

POVJERLJIVOST

Svaki rukopis koji se primi na recenziju treba tretirati kao povjerljiv dokument. Ne smije ga se pokazivati ili o njemu raspravljati s drugim osobama osim uz odobrenje urednika.

STANDARDI OBJEKTIVNOSTI

Recenzije treba obavljati objektivno. Kritike recenzenta usmjerene na osobu autora nisu primjerene. Recenzenti trebaju jasno izraziti svoje stavove navodeći argumente.

NAVOĐENJE IZVORA

Recenzent treba prepoznati važne objavljene radove koje autori nisu citirali. Svaka tvrdnja da je zapažanje, izvođenje ili argument ranije bio objavljen treba biti popraćena citatom. Recenzenti također trebaju upozoriti urednika na bitne sličnosti ili preklapanja između rukopisa koji se razmatra i bilo kojeg objavljenog rada o kojem imaju osobna saznanja.

IZNOŠENJE PODATAKA I SUKOB INTERESA

Neobjavljene materijale iznesene u predanom rukopisu recenzent ne smije koristiti za vlastita istraživanja bez izričitog pisanog pristanka autora. Povjerljive informacije ili ideje dobivene putem recenzentskog postupka moraju ostati povjerljive i ne smije ih se upotrebljavati za osobnu korist. Recenzenti ne bi trebali pristati recenzirati rukopise u kojima su u sukobu interesa zbog konkurencije, suradnje ili drugih odnosa ili veza s bilo kojim autorom, trgovačkim društvom ili institucijom povezanom s radom.

OSTALE ODREDBE

INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO

Časopis će se držati postupaka za utvrđivanje plagijata u predanim člancima, rutinski i posebice u slučajevima sumnje. Časopis će podržati autore čija su autorska prava bila povrijeđena ili koji su bili žrtve plagijata. Časopis će poduzeti mjere u skladu sa smjernicama Odbora za etiku u izdavaštvu (Committee on Publication Ethics, COPE: <http://publicationethics.org/>).

TRŽIŠNA PITANJA

Časopis ne smije dopuštati da tržišni interesi utječu na odluke uredništva. Izvori prihoda kojima se časopis financira trebaju biti javno dostupni na internet stranicama časopisa.

OSIGURAVANJE ZAŠTITE AKADEMSKIH ZAPISA

Izdavač treba osigurati sigurno pohranjivanje objavljenih materijala.